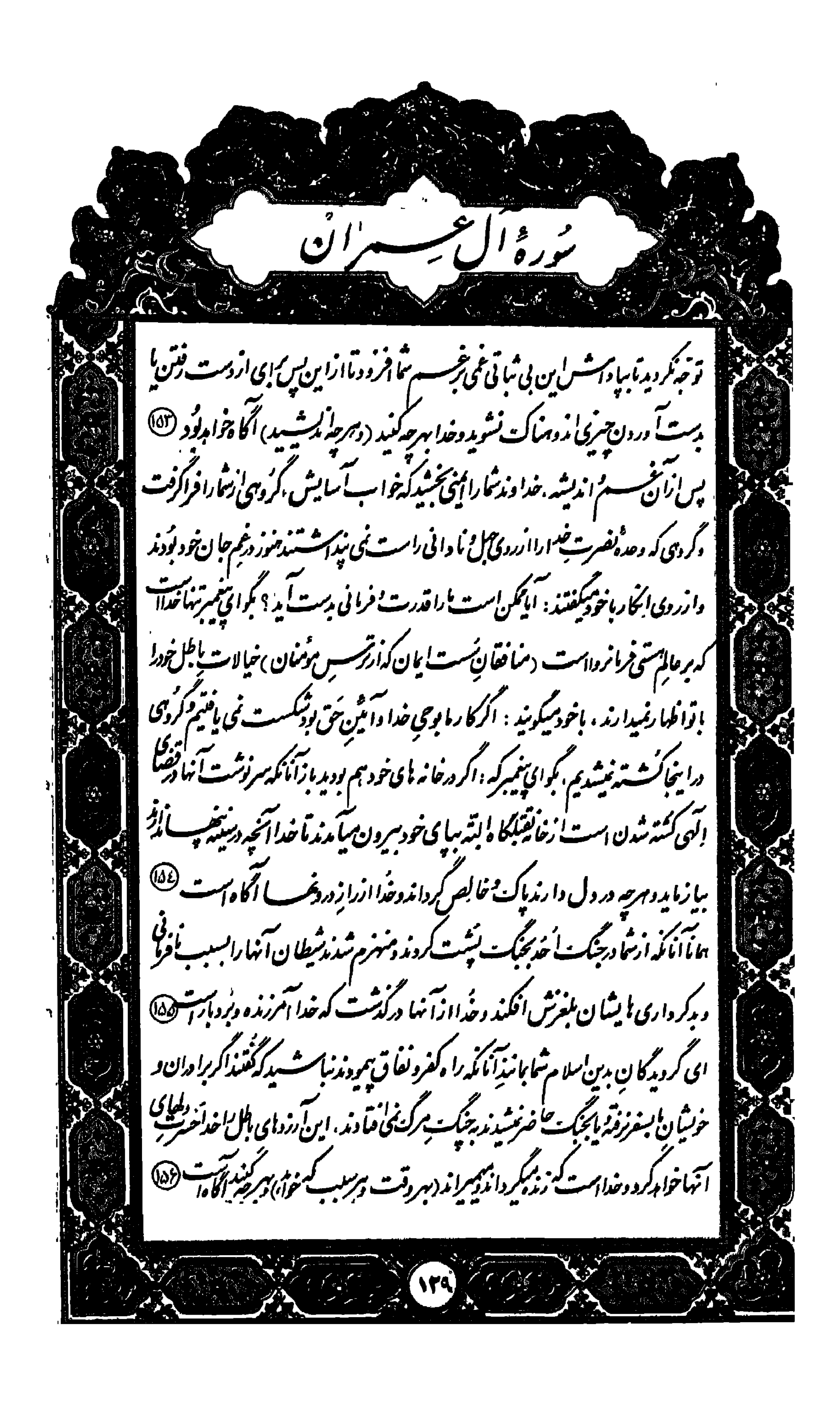

منتخب التفاسیر تجدید نظر شده با جناب آقای مهدی الهی قمشه‌ئی

سورهٔ آل عمران

توجه نکردید تا بپاداش این بی‌ثباتی غمی بر غم شما افزود تا از این پس برای از دست رفتن یا
بدست آوردن چیزی اندوهناک نشوید و خدا بهرچه کنید (و بهرچه اندیشید) آگاه خواهد بود ﴿١٥٣﴾
پس از آن غم و اندیشه، خداوند شما را ایمنی بخشید که خواب آسایش، گروهی از شما را فرا گرفت
و گروهی که وعدهٔ نصرت خدا را از روی جهل و نادانی راست نمی‌پنداشتند هنوز در غم جان خود بودند
و از روی انکار با خود میگفتند: آیا ممکن است ما را قدرت و فرمانی بدست آید؟ بگو ای پیغمبر تنها خدا است
که بر عالم هستی فرمانرواست (منافقان سست ایمان که از ترس مؤمنان) خیالات باطل خود را
با تو اظهار نمیدارند، با خود میگویند: اگر کار ما بوحی خدا و آئین حق بود شکست نمی‌یافتیم و گروهی
در اینجا کشته نمیشدیم. بگو ای پیغمبر که: اگر در خانه‌های خود هم بودید باز آنانکه سرنوشت آنها در قضای
الهی کشته شدن است از خانه بقتلگاه البته بپای خود بیرون میآمدند تا خدا آنچه در سینه پنهان دارند از
بیازماید و هرچه در دل دارند پاک و خالص گرداند و خدا از راز درونها آگاه است ﴿١٥٤﴾
همانا آنانکه از شما در جنگ احد بجنگ پشت کردند و منهزم شدند شیطان آنها را بسبب نافرمانی
و بدکرداری هایشان بلغزش افکند و خدا از آنها درگذشت که خدا آمرزنده و بردبار است ﴿١٥٥﴾
ای گرویدگان بدین اسلام شما مانند آنانکه راه کفر و نفاق پیمودند نباشید که گفتند اگر برادران و
خویشان ما بسفر نرفته یا بجنگ حاضر نمیشدند بچنگ مرگ نمی‌افتادند. این آرزوهای باطل را خدا حسرت دلهای
آنها خواهد کرد و خداست که زنده میگرداند و میمیراند (بهر وقت و بهر سبب که خواهد) و بهرچه کنید آگاه است ﴿١٥٦﴾

سورهٔ آل عمران

اگر در راهِ خدا کشته شده یا بمیرید در آن جهان بآمرزش و رحمتِ خدا نائل شوید و آن بهتر از هر چیز نیست که در حیاتِ
دنیا برای خود فراهم توان آورد (۱۵۷) اگر در راهِ خدا بمیرید یا کشته شوید (غم مدارید که) برحمت ایزدی در پیوسته
و بسوی خدا محشور خواهید شد (۱۵۸) مرحمتِ خدا ترا با خلق خوشخوی و مهربان گردانید و اگر تند خو و سخت دل بودی
مردم از گرد تو متفرق میشدند پس چون امتت بنادانی درباره تو بد کنند از آنان درگذر و از خدا برآنها طلب آمرزش کن
و برای دلجوئی آنها در کار جنگ مشورت نما لکن آنچه خود تصمیم گرفتی با توکل بخدا انجام ده که خدا آنانرا که بر او اعتماد کنند دوست دارد
و یاری کند (۱۵۹) اگر شما را خدا یاری کند محالست کسی بر شما غالب آید و اگر بخواری واگذارد کیست که بتواند بعد از آن
شما را یاری کند؟ و اهل ایمان تنها بخدا (و قدرت و رحمت او) باید اعتماد کنند (۱۶۰) و هیچ پیغمبری البته خیانت نخواهد کرد
و هر کس خیانت کند روز قیامت بکیفر آن خواهد رسید و بطور کلی هر کس هر عمل نیک و بد در دنیا بجا آرد در قیامت تمام و کمال
بجزای آن برسد و بهیچکس ستمی نخواهد شد (۱۶۱) آیا کسیکه با ایمان در راهِ رضای خدا قدم بردارد مانند کسی است که بکفر راه غضب بپیماید
که منزلگاه او جهنم است و جایگاه بسیار بدی است (۱۶۲) این دو گروه را بمراتب ایمان و کفر نزد خدا درجات مختلفه است
و خداوند بهر چه میکنید آگاه است (۱۶۳) خدا بر اهل ایمان منت گذاشت که رسولی از خودشان در میان آنان
برانگیخت که بر آنها آیات خدا را تلاوت کند و نفوسشانرا از هر نقص و آلایش پاک گرداند و بآنها احکام شریعت
و حقایق حکمت بیاموزد و هر چند از آن پیش گمراهی آنان آشکار بود (۱۶۴) آیا هرگاه مصیبتی بشما (در جنگ احد) رسید
در صورتیکه دو برابر آن آسیب بدشمنان رسید (در جنگ بدر) باز از روی تعجب گوئید چرا بما که اهل ایمانیم رسید؟
و این مصیبت را از دست خود کشیدید که نافرمانی کردید، نه آنکه خدا قادر بنصرت شما نبود که او بر انجام هر چیز توانا است (۱۶۵) آنچه در روز

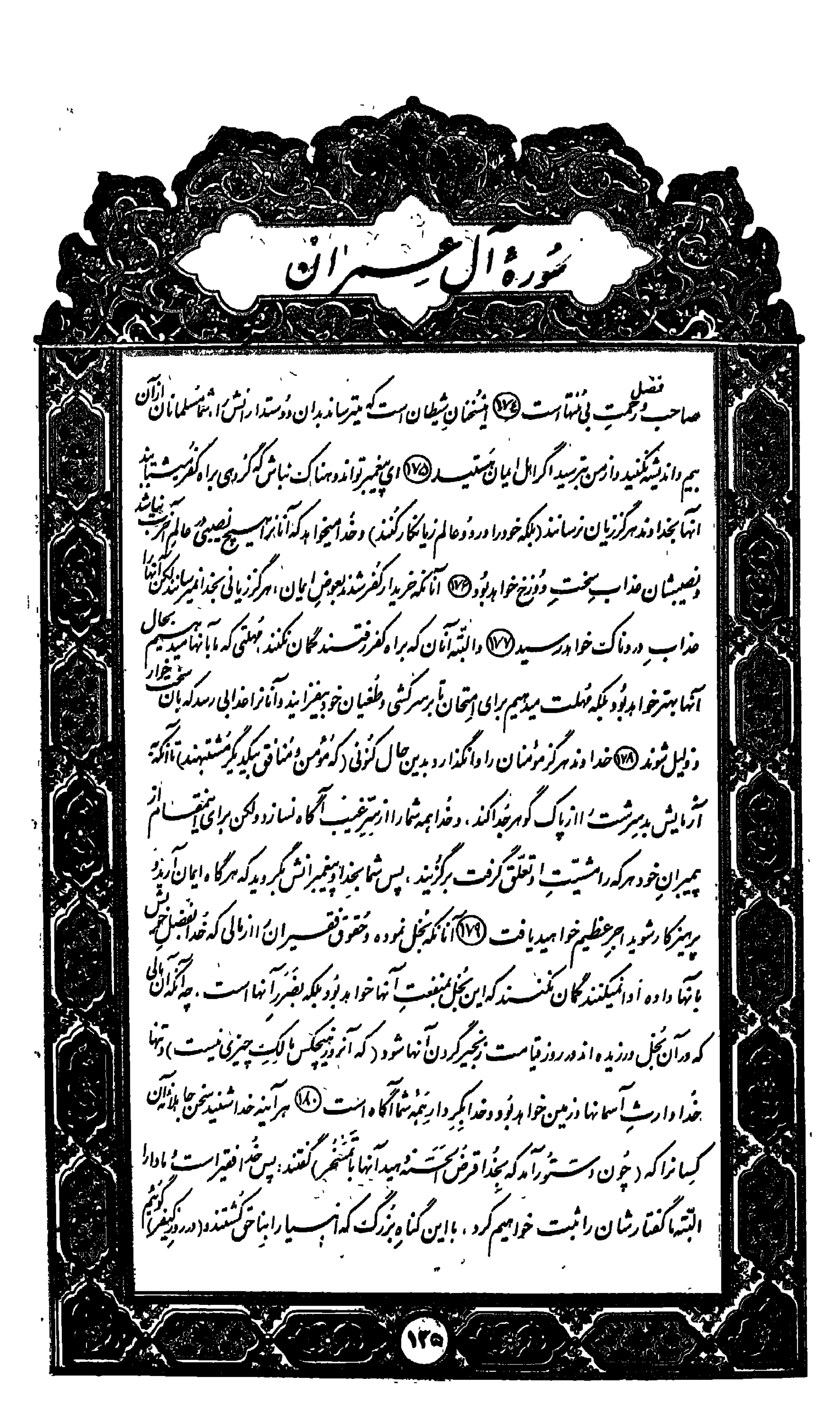
ولئن قتلتم في سبيل الله او متم لمغفرة من الله ورحمة خير مما
يجمعون ﴿١٥٧﴾ ولئن متم او قتلتم لالى الله تحشرون ﴿١٥٨﴾ فبما رحمة من
الله لنت لهم ولو كنت فظا غليظ القلب لانفضوا من حولك
فاعف عنهم واستغفر لهم وشاورهم في الامر فاذا عزمت فتوكل
على الله ان الله يحب المتوكلين ﴿١٥٩﴾ ان ينصركم الله فلا غالب لكم
وان يخذلكم فمن ذا الذي ينصركم من بعده وعلى الله فليتوكل
المؤمنون ﴿١٦٠﴾ وما كان لنبي ان يغل ومن يغلل يات بما غل يوم القيامة
ثم توفى كل نفس ما كسبت وهم لا يظلمون ﴿١٦١﴾ افمن اتبع رضوان
الله كمن باء بسخط من الله وماواه جهنم وبئس المصير ﴿١٦٢﴾ هم درجات
عند الله والله بصير بما يعملون ﴿١٦٣﴾ لقد من الله على المؤمنين اذ
بعث فيهم رسولا من انفسهم يتلوا عليهم اياته ويزكيهم ويعلمهم
الكتاب والحكمة وان كانوا من قبل لفي ضلال مبين ﴿١٦٤﴾
اولما اصابتكم مصيبة قد اصبتم مثليها قلتم انى هذا قل هو من
عند انفسكم ان الله على كل شيء قدير ﴿١٦٥﴾ وما اصابكم يوم

احد هنگام مقابله دو صف کارزار بشما رسید بقضای خدا و مشیت نافذ او بود تا آنکه بیازماید اهل ایمان را
تا معلوم شود حال آنانکه ثابت قدم در ایمانند (۱۶۶) و تا نیز معلوم شود حال آنهائیکه در دین نفاق ورزیدند و دوروئی
کردند و چون بآنها گفته شد بیائید در راه خدا جهاد و یا دفاع کنید عذر آوردند که اگر ما بفنون جنگی دانا بودیم از شما تبعیت
نموده و بکارزار میآمدیم ایشان با اینکه دعوی مسلمانی دارند بکفر نزدیکترند تا ایمان، بزبان چیزی اظهار کنند که در دل خلاف آن
پنهان داشته‌اند و خدا بر آنچه پنهان میدارند آگاه‌تر از خود آنهاست (۱۶۷) آنکسانیکه در جنگ با سپاه اسلام همراهی نکرده و نشستند و گفتند اگر چون ایشان
برادران ما نیز سخن ما را شنیده و بجنگ احد نرفته بودند کشته نمیشدند، ای پیغمبر بچنین منافقین بگو پس شما که برای حفظ حیات دیگران
چاره توانید کرد مرگ را از جان خود دور کنید اگر راست میگوئید (۱۶۸) البته نپندارید که شهیدان راه خدا مرده‌اند بلکه زنده
بحیات ابدی شدند و نزد خدا متنعم خواهند بود (۱۶۹) آنان بفضل و رحمتی که از خداوند نصیبشان گردیده شادمانند، و بآن
مؤمنان که هنوز به آنها نپیوسته‌اند و بعداً در پی آنها بسرای آخرت خواهند شتافت مژده دهند که، از مردن هیچ نترسند
و از فوت متاع دنیا هیچ غم نخورند (۱۷۰) و آنها را بشارت بنعمت و فضل خدا دهند و اینکه خداوند اجر اهل ایمان را هرگز ضایع
نگذارد (۱۷۱) آنانکه دعوت خدا و رسول را اجابت کردند پس از آنکه بآنها رنج و الم رسید از آنها هر کس نیکوکار
و پرهیزکار شد اجر عظیم خواهد یافت (۱۷۲) آن مؤمنانی که چون (مردمی منافق مانند نعیم بن مسعود اشجعی) بآنها گفتند لشکر بسیاری
(که تمام مشرکین مکه و پیروان ابوسفیان باشد) علیه شما مؤمنان فراهم شده از آنان در اندیشه و برحذر باشید (این تبلیغات و دیگر سخنان را بجای آنکه
بیم در دل آنها افکند) بر ایمانشان بیفزود و گفتند: در مقابل همه دشمنان، تنها خدا ما را کفایت است و بهترین یاور است (۱۷۳)
پس آن گروه مؤمنان بنعمت و فضل خدا روی آوردند و بر آنان هیچ الم و رنجی پیش نیامد و پیرو رضای خدا شدند و خداوند

4105

التقى الجمعان فبإذن الله وليعلم المؤمنين ﴿١٦٦﴾ وليعلم الذين نافقوا
وقيل لهم تعالوا قاتلوا في سبيل الله أو ادفعوا قالوا لو نعلم
قتالا لاتبعناكم هم للكفر يومئذ أقرب منهم للإيمان يقولون
بأفواههم ما ليس في قلوبهم والله أعلم بما يكتمون ﴿١٦٧﴾ الذين قالوا
لإخوانهم وقعدوا لو أطاعونا ما قتلوا قل فادرءوا عن أنفسكم
الموت إن كنتم صادقين ﴿١٦٨﴾ ولا تحسبن الذين قتلوا في سبيل
الله أمواتا بل أحياء عند ربهم يرزقون ﴿١٦٩﴾ فرحين بما آتاهم الله من
فضله ويستبشرون بالذين لم يلحقوا بهم من خلفهم ألا خوف
عليهم ولا هم يحزنون ﴿١٧٠﴾ * يستبشرون بنعمة من الله وفضل و
أن الله لا يضيع أجر المؤمنين ﴿١٧١﴾ الذين استجابوا لله والرسول
من بعد ما أصابهم القرح للذين أحسنوا منهم واتقوا أجر عظيم ﴿١٧٢﴾
الذين قال لهم الناس إن الناس قد جمعوا لكم فاخشوهم
فزادهم إيمانا وقالوا حسبنا الله ونعم الوكيل ﴿١٧٣﴾ فانقلبوا
بنعمة من الله وفضل لم يمسسهم سوء واتبعوا رضوان الله والله

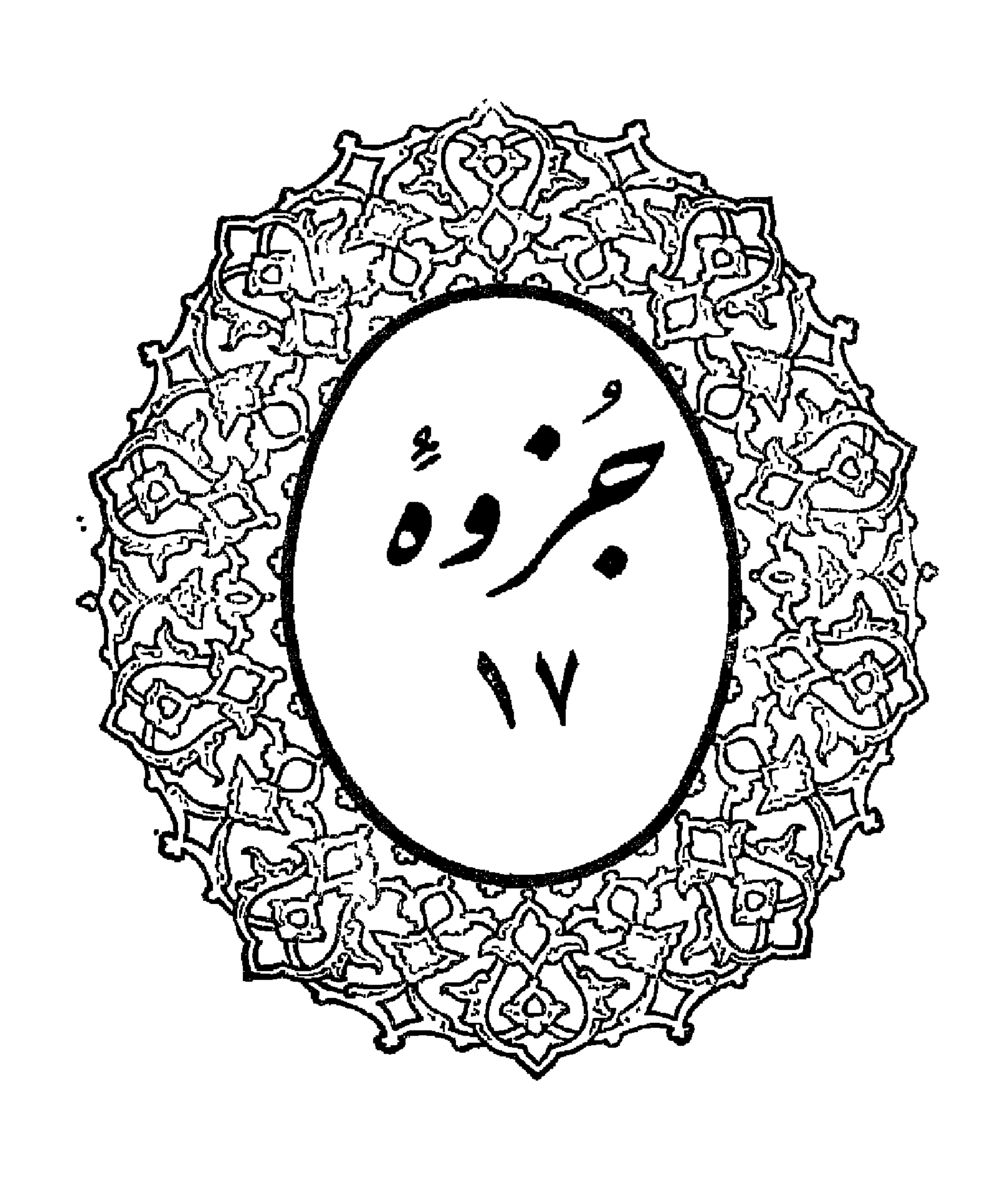

سورهٔ آل عمران

صاحب فضل و رحمت بی‌منتهاست ﴿۱۷۴﴾ این سخنان شیطان است که می‌ترساند بدان دوستداران خویش را، شما مسلمانان از آن
بیم و اندیشه مکنید و از من بترسید اگر اهل ایمان هستید ﴿۱۷۵﴾ ای پیغمبر تو اندوهناک نباش که گروهی به راه کفر پیشتابند
آنها بخداوند هرگز زیان نرسانند (بلکه خود را در دو عالم زیانکار کنند) و خدا میخواهد که آنان را هیچ نصیبی در عالم آخرت نباشد
و نصیبشان عذاب سخت دوزخ خواهد بود ﴿۱۷۶﴾ آنانکه خریدار کفر شدند بعوض ایمان، هرگز زیانی بخدا نمیرسانند لکن آنها را
عذاب دردناک خواهد رسید ﴿۱۷۷﴾ و البته آنان که براه کفر رفتند گمان نکنند مهلتی که ما بآنها میدهیم بحال
آنها بهتر خواهد بود بلکه مهلت میدهیم برای امتحان تا بر سرکشی و طغیان خود بیفزایند و آنان را عذابی رسد که بان سخت خوار
و ذلیل شوند ﴿۱۷۸﴾ خداوند هرگز مؤمنان را وانگذارد بدین حال کنونی (که مؤمن و منافق بیکدیگر مشتبهند) تا آنکه
به آزمایش بدسرشت را از پاک گوهر جدا کند، و خدا همه شما را از سر غیب آگاه نسازد و لکن برای این مقام از
پیمبران خود هر که را مشیت او تعلق گرفت برگزیند، پس شما بخدا و پیغمبرانش بگروید که هرگاه ایمان آرید و
پرهیزکار شوید اجر عظیم خواهید یافت ﴿۱۷۹﴾ آنانکه بخل نموده و حقوق فقیران را از مالی که خدا بفضل خویش
بآنها داده ادا نمیکنند گمان نکنند که این بخل بمنفعت آنها خواهد بود بلکه بضرر آنهاست. چه آنکه آن مالی
که در آن بخل ورزیده‌اند در روز قیامت زنجیر گردن آنها شود (که آن روز هیچکس را مالک چیزی نیست) و تنها
خدا وارث آسمانها و زمین خواهد بود و خدا بکردار همه شما آگاه است ﴿۱۸۰﴾ هر آینه خدا شنید سخن جاهلانه آن
کسانرا که (چون دستور آمد که بخدا قرض الحسنه دهید آنها بتمسخر) گفتند: پس خدا فقیر است و ما دارا
البته ما گفتارشان را ثبت خواهیم کرد، با این گناه بزرگ که انبیا را بناحق کشتند (در روز کیفر) گوئیم

ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾ إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا
تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾ وَلَا يَحْزُنكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ
فِي الْكُفْرِ ۚ إِنَّهُمْ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا ۗ يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا
فِي الْآخِرَةِ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْكُفْرَ
بِالْإِيمَانِ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٧﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ ۚ إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ لِيَزْدَادُوا
إِثْمًا ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٧٨﴾ مَّا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنتُمْ
عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ ۗ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى
الْغَيْبِ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِن رُّسُلِهِ مَن يَشَاءُ ۖ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ
وَإِن تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٩﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ
بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُم ۖ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ ۖ سَيُطَوَّقُونَ مَا
بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨٠﴾ لَّقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ
وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ ۘ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَنَقُولُ

ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٨١﴾ ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ
بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿١٨٢﴾ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عَهِدَ إِلَيْنَا أَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ
حَتَّىٰ يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ ۗ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِي
بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨٣﴾
فَإِن كَذَّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَ
الزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿١٨٤﴾ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۗ وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ
أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۖ فَمَن زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ
فَازَ ۗ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿١٨٥﴾ لَتُبْلَوُنَّ فِي أَمْوَالِكُمْ
وَأَنفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَمِنَ
الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى كَثِيرًا ۚ وَإِن تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَٰلِكَ
مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٨٦﴾ وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَاشْتَرَوْا
بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۖ فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ ﴿١٨٧﴾ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا
أَتَوا وَّيُحِبُّونَ أَن يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبَنَّهُم بِمَفَازَةٍ مِّنَ

اداره نشریه اخگر

تهران - خیابان ری دو راه مهندس وسیلهٔ تلفن شماره ۵۲۳۸۸

همه هفته روز های چهارشنبه منتشر میشود